

Telefoon: 03/667.73.90
e-mail: heemhuis@skynet.be

www.heemkundigekringessen.be

**Drukwerk aan
verlaagd tarief**

bpost
PB-PP|B-30355
BELGIË(N)-BELGIQUE

Alzender:
Koninklijke Heemkundige Kring Essen vzw
Moerkantsebaan 48 -2910 Essen

Afgiftekantoor:
2910 Essen 1
P 706 392

Bestemming:

Het Spyc kertje **halfjaarlijks tijdschrift** van de Heemkundige Kring Essen vzw

VU.: *Koninklijke Heemkundige Kring Essen vzw*, Heemhuis, Moerkantsebaan 48, 2910 Essen

HET SPYCKERTJE

Jaargang 29,
nummer 2
augustus 2014

INHOUD

Inleiding.....	1
Kringse Lezing.....	2
Het Lierse vlaaike.....	3
Hulde aan Louis Vercammen.....	6
Guido Tireliren overleden.....	8
Voortouw 2014.....	9
Het schoolboek van meester Mol.....	11
Historische agenda.....	13
Villa Rosa.....	14
WK 2014.....	15

Aan dit nummer werkten mee:

Elly Naulaerts

Louis Vercammen

Roger Van Ginderen

Mag Janssens

Joris Mathysen

Jan Suykerbuyk

Guy Van den Broek

Herman Suykerbuyk

Jeroen Kuypers

Marties Van Tichelen

Foto : Essen Beach

Op onze facebookpagina passeerde onlangs een foto uit 1994 van een volksfeest bij het café van *Julia van 't hoekske*, waar het kruispunt van de Stationstraat en de Nieuwstraat overrompeld wordt door in het rood gehulde Essenaren. Ga zeker eens kijken op onze facebookpagina, misschien herkent u zichzelf op de foto!

Op zo'n momenten is het WK voetbal natuurlijk op z'n mooist. Mensen komen samen op een plek in Essen om later te kunnen zeggen: 'Ik was er bij'. Een van die plekken in 2014 is Essen Beach, de parking van TC Rozenhof in de Dreef, dat voor twee maanden is omgetoverd tot een Braziliaans strand van 900m². Menig Essenaar vindt 's anderendaags zand in zijn auto. Of op de plek waar hij de avond voordien na veel moeite zijn schoenen uittrape, ondanks een sterk verminderd coördinatievermogen. Dankzij een van de meest legendarische WK-campagnes van de Rode Duivels ooit, is het strand in de Dreef inmiddels uitgegroeid tot een plek waar iedereen wil zien en gezien worden. Zowel studenten als de lokale middenstand stonden er al met de teenslippers of de Italiaanse lederen schoenen in het zand om Vincent Kompany en de rest aan te moedigen.

Vindt u dit misschien geen heenkunde? Mijn advies aan u: leg deze pagina in uw schuif, wacht 20 jaar en haal de pagina er weer uit. U heeft nu een historisch document in handen. Een herinnering die hopelijk even lang in uw geheugen blijft zitten als de zandkorrels in de *tapis plein* van het Rozenhof.

Jeroen Kuypers

INLEIDING

Ik ben geen expert van de Romeinse cultuur maar een professor uit Amsterdam legde de Romeinse visie op de samenleving als volgt uit. Een Romein denkt eerst aan zijn buik, dan aan zijn huis en vervolgens aan het leger. Als deze drie primaire zaken geregeld zijn dan pas houdt de Romein zich bezig met cultuur. Het is misschien een verklaring waarom de Romeinen qua cultuur niet konden tippen aan de Grieken.

Een vreemde inleiding misschien maar het voelt wel aan of we terug in een Romeinse cultuur leven, als je beseft dat er steeds minder budgetten beschikbaar zijn voor cultuur en dus ook erfgoed/heenkunde. Voor alle duidelijkheid de beschuldigende vinger wijst niet naar de gemeente maar naar de hogere overheden die stelselmatig de kraanlijes met geld dicht draaien, onder het mom het moet!

Er zijn twee zaken die je als vereniging kunt doen. Het eerste is zielig in een hoekje zitten wenen en misnoegd rondkijken naar de anderen. Het tweede, rondkijken en zien waar je wat kunt doen om heenkunde en erfgoed springlevend te houden en klaar te maken voor de toekomst, zei het wel met minder middelen. Ik kies voor het tweede.

Sterker nog, is nu niet het moment aangebroken om oude vetes en scrupules te laten varen? Moeten we nu niet voor Essen een algemeen en groot erfgoedpact maken waar alle verenigingen, instellingen maar vooral de mensen van Essen en daarbuiten wel bij varen? Ik denk het van wel! Het is enkel door samenwerking dat er een oplossing kan geboden worden voor de uitdagingen waar we nu voor staan. Dus aan alle betrokken mensen stap uit jullie veilige zone en laten we samen nadenken over ons erfgoed zodat het voor onze kinderen en diens kinderen nog te bewonderen zal zijn.

Ach ik wil niet overkomen als een nieuwe Ambiorex maar toch, ik zie wat ik zie en ik kijk naar de toekomst ...

Joris Mathysen

NIEUWE KRINGSE LEZING OVER KLINIEK ST.-JOZEF

De geplande Kringse Lezing over 'Sooi Nol' dit najaar in het Volkshuis, wordt verschoven naar volgend jaar. Zo krijgen we extra tijd voor bijkomend onderzoek om deze zeer opmerkelijke figuur, officieel Frans Noldus, in het politieke landschap van Essen gedurende enkele decennia, aan u voor te stellen. In het volgende Spykertje zullen we de nieuwe datum meegeven.

We organiseren dit jaar wel nog een nieuwe Kringse Lezing in het Gasthuis zelf. Daar zal Wim Schrooyen, geneesheer en tevens gewezen voorzitter van onze Heenkundige Kring, een lezing geven over de boeiende geschiedenis van de vroegere kliniek Sint Jozef, nu De Bijster.

Die lezing gaat door op **dinsdag 14 oktober om 14 uur in het LDC Gasthuis zelf**. Iedereen is welkom. Dr. Wim Schrooyen is goed geplaatst om over de rijke geschiedenis van de kliniek te vertellen. Hij heeft de hele evolutie van kliniek van de Gasthuiszusters naar polikliniek en de oprichting van De Bijster van nabij en professioneel meegemaakt. Bovendien was Wim Schrooyen 10 jaar lang voorzitter van de Heenkundige Kring Essen als opvolger van architect Jef Naulaerts. Wim is ook lid van de Hoge Raad Volksgezondheid en voorzitter van de provinciale geneeskundige commissie. Anders gezegd een boeiende spreker over een boeiend onderwerp. De **toegang is zoals altijd gratis**.

Guy Van den Broek

SCHAPENWOL EN ZAND

het WK voetbal in Essen

Ik ben acht jaar en zit op het schapenwollen tapijt dat in ons salon ligt. Mijn handjes gaan heen en weer in het zachte ivorkleurige wol. Josip Weber is 29 jaar en ligt op zijn bek in het gras. Seconden daarvoor is hij namelijk door twee Duitsers in het strafschoopgebied onderuitgebuffeld. Wanneer de Zwitserse scheidsrechter Röthlisberger besluit dat dit geen strafschoopfout is, veert de hele living synchroon recht, om luidkeels die dekselse Zwitser te vervloeken. Het pasgeboren dochtertje van mijn vaders vriend, die op dat moment Röthlisberger staat te verwensen, schrikt zich rot en barst in tranen uit.

Het zijn van die herinneringen die iedereen nog wel heeft en die daardoor in het collectieve geheugen van de Essenaar gegrift staan. Voorgaande scène speelde zich af in mijn ouderlijke huiskamer in de Kerkstraat. Iedereen kan zich nog wel inbeelden waar hij was toen Thomas Helmer Josip Weber foutief afstopte. Of toen Peter Prendergast een zuiver doelpunt van Marc Wilmots afkeurde op het WK 2002 in Japan en Zuid-Korea. Of voor de oudere Essenaren, toen Leo Van Der Elst zijn strafschoop binnenstampte tegen de Spanjaarden.

Een WK-voetbal zorgt lokaal voor een ongekend samenhangigheidsgevoel. Wanneer België speelt kan je zonder kijken de Stationstraat oversteken, heb je altijd een parkeerplaats op de parking van de lokale supermarkten en moet je geen nummertje trekken bij de beenhouwer. Essen valt stil. De Essenaren onderbreken stuk voor stuk waar ze mee bezig zijn, allemaal met hetzelfde doel: voetbal kijken. Het is een beetje zoals bij lokale verkiezingen, alleen mag tijdens het WK voetbal de buurman wel weten op wie je stemt.

OPEN MONUMENTENDAG VILLA ROSA

Zondag 14 september 2014

Tussen 12 en 16 u kan er een geleid bezoek gebracht worden aan de voormalige ‘villa Rosa’ in de Stationsstraat 180 te Essen. Deze woning speelde een belangrijke rol in de Eerste Wereldoorlog.

U zult opgevangen worden door de dorpsgids Maria Gommeren.

Elk kwartier start er een groep o.l.v. Joris Mathysen of Marlies Van Tichelen die u zullen vertellen over de voormalige bewoners van deze villa aan de hand van anekdotes. Met hen zult u een bezoek brengen aan elke kamer in dit huis en ook aan het ‘speciale’ kapelletje in de tuin. Het bezoek zal ongeveer een halfuurje duren.

Mis deze kans niet en noteer dit alvast in uw agenda !

Wij verwachten u !

Koninklijke Heemkundige Kring Essen

HET LIERSE VLAAIKE

Het Lierse Vlaaike heeft een Europese erkenning als streekproduct ‘op zak’. Voortaan draagt de kleine cup het label ‘Beschermd Geografische Aanduiding’ en is daarmee het éérste streekproduct van de provincie Antwerpen. De Mattentaart uit Geraardsbergen, het Brussels wittlof en waarachtig de Gentse azalea sleepten het felbegeerde etiket al eerder in de wacht. Zij gaan al jaren internationaal zij het in mindere mate dan het bier en de chocolade. Ook de Vlaamse druif, de Poperingse hopscheut en de Limburgse appelstroop zijn toppers, ze staan allemaal hoog genoteerd!

Het Lierse Vlaaike is het oudst met de hand gemaakt product (1723), het bloeit niet, het groeit niet, kortom de natuur kan zijn grillen niet op de prille bloesem boivieren. In het begin doet iedere bakker zijn goesting, bakt eenmaal per week en verkoopt tot de oven leeg is. Uiteindelijk zijn ze smakeloos en bikkelhard, twee factoren die leiden tot soppen in de koffie, een manier die in de rustige salons absoluut niet wordt gewaardeerd!

Na vele ups en downs breekt het ogenblik aan eens stil te staan bij de gevolgen. Het bakkersgilde gaat op pad, zij ontdekt hier en daar een vuile oven, slordigheid in het recept en vooral de klandizie in dalende lijn.

En ... de concurrentie slaapt nooit!

De Mechelse Vlaaien verdringen op de jaarlijkse kermis hun kleine neefjes uit Lier: Een wagenwiel gevuld met pruimmemoes voor ‘slegs drei cens, kom da zieeen en pruuuuuvel!’

Die Mamenblussers toch, ze hebben hun prachtige Sint Rombouts en toch maar trachten die kleine schare bakkers rond de Zimmertoren te vloeren!

Maar de Schapekoppen geven niet op!

Iedere week trekken zij met de kruiwagen naar Antwerpen en belanden met het kriecken van de dag op de markt. Daar leveren zij de strijd om het bestaan en overleven rustig WO I en WO II. Pas in de jaren negentig beginnen enkele bakkers één en hetzelfde recept te gebruiken. Zij verenigen zich in 'De Orde van het Lielse Vlaaike'.

De orde kijkt toe op kwaliteit en versheid en zorgt er voor dat het nodige respect mee in de oven gaat. Dankzij de Europese erkenning (december 2013) wordt door de federale overheidsdienst 'Economie' gewicht, hoogte, omtrek en inhoud streng gecontroleerd. Het schoteltje heeft iets weg van de cup-cake, niet zo bont, maar bedaard gevuld met kruimeldeeg, honing en kandijstroop.

Felix Timmermans beschrijft in 'Het keersken in de lanteren' het koekje als volgt: 'Vers zijn ze smakelijk om te eten, maar blootgesteld aan de zon worden ze hard als gewapend beton en met geen hamer kapot te krijgen'. Als de schrijver het volgende verhaal vertelt krijgt het vlaaike alsnog een gouden randje. Tijdens de tentoonstelling bij de Sint Gummaresfeesten (1890) werden hunne majesteiten, Leopold II en zijn gemalin Maria-Hendrika door bakker Van den Eijnde, zonder verwittiging van het

HISTORISCHE AGENDA

Tentoonstelling "Het kind" van 2 tot 17 augustus Rietendakshuur Karrenmuseum, Heemkundige Kring Essen

Ambachtendag, 31 augustus, 13-18 uur, Karrenmuseum.

Historische openluchtfilm, 4 september 21.30 uur 'Jour de fête (Jacques Tati), Heuvelplein, vzw Kobie.

Open Monumentendag, 14 september 12.00-16.00 uur, Villa Rosa, Heemkundige Kring/Vzw Kobie.

Congres over vluchtelingen tijdens WO I, 10 oktober, Roosendaal, organisatie Voortouw.

Papaver, muzikale vertelling over WO I, 12 oktober 11.00 uur, Muzarto, vzw Kobie.

Bevrijdingsfeest V-day (herdenking 70 jaar bevrijding), 26 oktober, 14.00 uur, GC zaal Rex, vzw Kobie.

Wandeling 'Wandelen in Niemandsland', Zondag 9 november, 13.30 uur, VVV

Voorstelling boek Ivan Janssens/Marc Vanden Broeck, Sprokkels uit WO I, Maandag 11 november, raadzaal gemeentehuis.

Winterfeest, 21 december, 13-18 uur, Karrenmuseum.

afgekeurd en op het stort geworpen, begankenis van onze menschen om die kersen – wie nam er ook weer een auto en ventte ze uit in de naburige dorpen? – tot de verwittigde douanen het goede overgoten met petroleum. En nog: ‘In dien zomernacht een lading vreemde vogelen, maar de douane op wacht hoorde distelvinken slaan, die mochten niet in het land en ze werden losgelaten, de bosschen van Calmeyn in!’ Tot slot: ‘Op zekeren dag een gewone lading zonder bijzondere bewaking: 40.000.000 frank goud!’

Jan Snykerbyk

UITSTAP NAAR BERGEN OP ZOOM

Op zondag 28 september organiseert de Heemkundige Kring een uitstap naar de Tentoonstelling 'De Stroom' Vluchten voor de oorlog, 1914-1918 in het Markiezenhof in Bergen op Zoom.

De rondleiding start om 14.30u. We vertrekken met eigen wagens op de parking aan de Kiekenhoeve om 13.30u. Iedereen is uitgenodigd. Deelname kost 4 euro.

Inschrijven voor 20 september bij Mag Janssens op het secretariaat.

protocol, op een zilveren schaal enige Lierse Vlaikes aangeboden. De koningin liet het zich smaken, gaf de bakker een compliment en vroeg terloops het recept. De fiere bakker verwachtte deze vraag niet, maar wilde ook zijn collega's niet voor schut zetten 'Neem me niet kwalijk, mevrouw, dank voor het compliment, maar dit is nu écht geheim van de bakker'! De vorstin lachte minzaam en antwoordde dat zij hem zeker géén concurrentie wilde aandoen. Enkele weken later waren de Lierenaren niet weinig verbaasd boven de deur van genoemde bakker een koninklijk wapen te zien hangen met de tekst 'Fournisseur de la Court'. Veertien bakkers in het Lierse houden stand en verkopen nog steeds het specifieke koekje, nu een erkend streekproduct, waar bij bloem, boter en stroop nog een stukje fierheid wordt mee gekneede!

Lierke, plezierke!

Elly de Bruijn

TENTOONSTELLING “HET KIND”

Van 2 tot 17 augustus organiseert de Heemkundige Kring Essen een tentoonstelling over 'het kind'.

U herinnert zich misschien nog wel een doop, een communiefeest uit het verleden?

Met welk speelgoed amuseerde u zich vroeger en hoe ging het er toen aan toe op school?

Een stapje in de geschiedenis !

Waar: Rietendaksschuur Karrenmuseum Essen –
Moerkantsbaan 52

Open: Wekdagen van 10.00 u tot 16.30 u
Zaterdag, zondag van 13.00 u tot 17.00 u

Inkom: Gratis

Iedereen is van harte welkom.

HULDE AAN LOUIS VERCAMMEN

Tijdens de voorstelling van De Spycker 2014 op paasmaandag in de raadszaal van het gemeentehuis hebben we hulde gebracht aan pater Louis Vercammen. Hij was 20 jaar lang hoofdredacteur van De Spycker en is nu op zijn 85ste nog altijd één van de belangrijkste auteurs van ons jaarboek. In de vorige uitgave leverde Louis zijn 60ste artikel af. En het is, gelukkig voor ons, niet zijn laatste. Voor de uitgave 2015 rekenen we opnieuw op hem om het oortogjaar 1915 te beschrijven en zeker tot en met 2019 hopen we als redactie dat hij jaarlijks een even creatieve bijdrage zal blijven afleveren.

Waarom brengen we Louis nu hulde, zult u zich afvragen. De 71ste uitgave staat in het teken van 100 jaar Wereldoorlog I en in dit nummer schrijft hij de belangrijkste bijdrage, waarmee we dan ook geopend hebben. Het is een boeiend artikel geworden. Op die leeftijd nog een zo hoogstaand artikel afleveren, is in zekere zin uniek. We hebben wel voorbeelden in andere domeinen, zoals in de muziek, denk maar aan Toots Thielemans, die tot op zijn 91ste de wereld rondreisde met zijn mondharmonica. We wilden het moment voor zijn dat ook hij zegt ik stop ermee. Als redactie en collega's willen we Louis eren op zijn literair hoogtepunt nu hij nog in het klooster van de redemptoristen in Essen verblijft. Ook dat is geen zekerheid op langere termijn. We spelen op zeker door hem nu te eren voor zijn 20 jaar lange hoofdredacteurschap tussen 1986 en 2006 en zijn talloze artikelen...

Wie is Louis Vercammen? Het is niet de eerste keer dat deze leraar Latijn, Grieks en vooral geschiedenis aan het college in de prijzen valt. In 1986 kreeg Louis Vercammen al de gemeentelijke culturele prijs. Ook het Davidfonds wist de verdiensten van Vercammen te appreciëren door hem in 2008 de Suykeren Buyk toe te kennen. Die toekenning stoelde voor een groot deel op zijn werk voor ons jaarboek, De Spycker en op zijn verdienste voor het Timmermans-genootschap. Voor wie het nog niet wist, Vercammen is een fervente fan van de Vlaamse schrijver, Felix Timmermans en schreef enkele boeken over zijn leven en werk en is tevens medeoprichter van het genootschap. ▶

LANDBOUWOORBRENGSELEN EN VERMAKELIJKE GEVALLEN

Zo maken ze ze niet meer, schoolboeken zoals Jozef Mol er één maakte in 1938. Mol schreef het schoolboek *De aardrijkskunde van Esschen* in z'n vierde Normaaljaar. Het lijkt op een eindwerk. Een scriptie, die nu, zo ongeveer tachtig jaar later, van onschatbare waarde blijkt. Wat Jozef Mol wellicht op het moment van zijn schrijfpodracht niet wist, was dat-ie een inventaris maakte van het vooroorlogse Ess(ch)en. De Heemkundige Kring kreeg het boek, samen met de uitgave *Uitgewerkte Milieu Studies*, van Mols nicht Marianne Van Hoorick. Enkele cijfers bij het Ess(ch)en van de jaren dertig:

In het hoofdstuk Landbouwoortbrengselen telt de auteur in de gemeente 395 bijenkorven, 4.420 stuks hoornvee en 6.000 duiven. Ook informatie van enkele grote bedrijven. 'London Caramel and Toffee Works' produceert 1 miljoen kilogram met een jaarlijks handelscijfer van 10 miljoen frank en ruim 100 werknemers. Mol laat verder ook in onze voorouders' huiskamer en hun portemonnee kijken. Zo schrijft hij dat er in Esschen 150 telefoons zijn, samen goed voor 300 gesprekken per dag. En dat we op de sparkas ongeveer 2.800.000 frank bezitten. Ook ons drankpatroon is vermeld: "74 herbergen. Esschen drinkt per jaar 552.000 liter bier voor een waarde van 1.686.000 frank." En er zijn 750 radio-toestellen, 4.000 fietsen en 23 schoen- en kleermakers. Echt een schat aan informatie – soms niet eerder gepubliceerd. Het waren andere tijden: 8.276 inwoners, één echtscheiding.

Veel cijfers, maar de schrijver van het boek wist zijn lezers – scholieren – ook te amuseren met anekdotes allerhande. Als hij het over de spoorwegen heeft, noteert Mol enkele "vermakelijke gevallen". We citeren: "Die wagen met kersen uit Italië, hier

Uit Vlaanderen komt Rik Van Cauwelaert behorend tot het merkwaardige gild van geëngageerde Vlaamse journalisten (Ruyts, Gaston Durnez). Van Cauwelaert is in Vlaanderen voortdurend op pad. Hij was hoofdredacteur van het gezaghebbende weekblad Knack, veertig jaar journalist, thans columnist en alom gevraagd spreker. Zijn vader Emiel was hoofdredacteur van het Volk. Rik's grootoom is Frans Van Cauwelaert, bekend en belangrijk in de Vlaamse Beweging reeds voor de Eerste Wereldoorlog, nadien burgemeester van Antwerpen en nog later voorzitter van de Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Meer gegevens over 10 oktober ontvangt u later. Reserveer nu reeds deze vrijdagmiddag die onder meer gekoppeld wordt aan de expositie in de 't Tongerlohuys' naast de schouwburg over de 'grote oorlog'.

Herman Suykerbuyk en Piet Nuyten, leden van de werkgroep "Voortouw" (Roosendaal, Essen en Kalmthout).

Info : *Herman Suykerbuyk* 03/667 25 17.

VRUWILLIGER WEBSITE GEZOCHT

Wie wil de website van onze heemkundige kring beheren?

Vrijwilligers kunnen zich melden aan het secretariaat .

Meer inlichtingen : Heemhuis , Moerkantsebaan 48, Essen

Telefoon : 03/667 73 90

E-mail : heemhuis@skynet.be

Website : www.heemkundigekringessen.be

Wie is Louis Vercammen als auteur van de Spycker. Liefst 60 artikelen rolden al uit zijn pen en uiteraard handelden de meesten over geschiedenis met de oorlog als hoofdthema. Vercammen is vooral beslagen in de geschiedenis van het ancien regime, maar kan uiteraard alle geschiedkundige onderwerpen aan. Wat hij in dit nummer verzameld heeft aan gegevens over het ontstaan van WO-I in het begin van de vorige eeuw is uniek en nergens anders terug te vinden, hoewel nu toch veel over dit onderwerp verschijnt. Maar het meest schitterende artikel dat Vercammen volgens mij ooit in De Spycker geschreven heeft is zijn artikel over 'De Tijd verstrikt' in 2005 met als ondertitel 'God schiep de Tijd, de duivel de kalender'. Liefst 35 bladzijden lang schrijft hij over het fenomeen 'tijd' doorheen de eeuwen en alle culturen op aarde. In dat artikel komt de eeuwige vorser en onderzoeker in hem boven, maar ook de onafhankelijke filosoof en de gelovige christen.

We eren Vercammen, maar hij wil geen wierook. In zijn artikel 'De Tijd verstrikt', citeert Vercammen de Britse natuurkundige, Isaac Newton, toen die geëerd werd 'Ik kon alleen zover kijken, omdat ik op de schoulers mocht staan van reuzen', waarmee Newton al zijn medewerkers en voorgangers wilde bedanken. De tijd verstrikt inderdaad zeer snel, een mensenleven is zo voorbij. 'Tijd is geleend goed', zo besluit Vercammen zijn artikel. Wij als collega's auteurs van De Spycker wilden niet langer wachten en vonden dat de tijd nu gekomen was om onze collega in de bloemetjes te zetten voor zijn inzet, inspiratie en jarenlange collegialiteit als medeauteur van ons jaarboek.

Guy Van den Broek

GUIDO TIRELIREN OVERLEDEN

Guido Tireliren geboren in 1932 in Essen, oudste zoon van Fons Tireliren met Gerard Meusen de voornaamste trekker van de Heenkundige Kring, is op 11 mei 11, in Herentals overleden.

Verder dan samenwerking met zijn vader op het gebied van Heenkunde was hij voornamelijk lid van de studentenbond “Het Heidebloempje”. In 1950 werd hij verbondsleider.

Naast studies in het Jezuïetencollege te Aalst werd hij Minderbroeder-Capucijn en trad binnen in het noviciaat te Edingen. Toen hij in 1958 te Essen in O.L.Vrouwkerk zijn eremis opdroeg was niemand minder dan de goed bekende Max Wildiers, eveneens Capucijn, de kanselredenaar.

Guido schreef graag, onder meer het boek over pater Valerius Claes uit de Zuidertkempen, die wel eens de (Aalsterse) priester Daens van de Capucijnen werd genoemd. Guido was tien jaar missionaris in Congo waar hij onder meer het missieverhaal onder romanvorm (“Uit stenen geboren”) schreef. Pater zijnde op Ossemarkt te Antwerpen schreef hij de geschiedenis van de Capucijnen te Antwerpen, onder meer in opdracht van het stadsbestuur.

Guido was een priester die met titel van schrijver of kamergeleerde niet tevreden zou zijn geweest. Na terugkeer uit Afrika werd hij dus ook pastoraal bedrijvig. Ordeel zelf : parochiepriester in Oudergem, Grobbendonk, Ieper, Herentals. Daar was hij ook gardiaan van het klooster. Hij was ook medewerker aan de Vlaamse pastoraal.

Zijn levensende beleefde hij tot mei 2014 in het woonzorgcentrum St.Anna te Herentals. Toch vond hij nog de tijd, samen met mevr.Louis Jordaens, stichtend lid te worden van het in 2002 opgerichte Karremuseum te Essen.

Op 17 mei is hij met zijn familie en ook vele Essense vrienden bij zich in de Paterskerk St.Antonius van Herentals begraven.

Herman Suykerbuyk

VOORTOUW 2014 : 14 - 18

2014, hoe kan het anders, staat in het teken van 14-18. Voor de Heenkunde trouwens een teken, waaraan in Vlaanderen, maar ook in Nederland duizenden met weemoed participeren.

“Voortouw” verzorgt sinds 1992 jaarlijks een grensoverschrijdend congres, voornamelijk gefocust op een cultureel, maatschappelijk, landschappelijk of politiek probleem dat voornamelijk gesitueerd is in Westelijk Noord-Brabant, Roosendaal of in de Kempen, Essen en Kalnthout.

14-18 is die eigenaardige oorlog, ingezet door Duitsland en besef het wel, in Europa waarschijnlijk de laatste oorlog met vaste grenzen. Nederland bleef buiten het oorlogsgebeuren. Het werd wel als oord voor de duizenden vluchtelingen uit België naar Nederland “het land van aankomst”. België kreeg de volle laag. De koning der Belgen, Albert I, verdedigde zijn land als koning-soldaat. Als zodanig riep hij onder meer de Vlaamse militairen op de slag der Gulden Sporen te gedenken. Allicht een berekende fierheid want de verhouding tussen Vlamingen en het Belgische leger dat zat niet goed. Ook niet tijdens de oorlog aan de Ilzer. De roep om “Vlaamse regimenten” vanwege Vlaamse soldaten was kenmerkend voor de verhouding tussen deze soldaten en de meestal Franstalige officieren. Uit die miskenning ontstaan de “fronters”, ook na 14-18 in de Vlaamse Beweging een belangrijke factor.

Zie daar de thematiek, voorwerp van het Voortouwcongres op 10 oktober 2014 in de stadsschouwburg “De Kring” in Roosendaal. Voor dit thema zijn er twee eminente sprekers. Voor Nederland is er emeritus-professor uit Leiden dhr. Rian Van Meeteren. Het militair discours legt de band met het voortreffelijk werk van vele Nederlanders in hun hulp aan Vlamingen vanuit de oude idee van nabuurschap.